

Jacobskruiskruid

Jacobskruiskruid vormt een enorm gevaar voor paarden, pony's en ezels. Het eten van dit kruid kan voor deze dieren de dood betekenen. Overleven zij een vergiftiging, dan zullen zij nooit volledig herstellen.

Jacobskruiskruid valt erg moeilijk te bestrijden en vermenigvuldigt zich snel. Het is dus erg alarmerend om elke zomer opnieuw te moeten vaststellen dat dit gevaarlijke kruid steeds meer voorkomt. Jacobskruiskruid veroverd talloze weiden, natuurgebieden, perceelranden, wegbermen... Sommige staan zelfs overvol.

De gevaren voor de paardensector zijn niet te overzien. In Nederland nam deze problematiek zelfs dramatische proporties aan toen talrijke paarden overleden aan de gevolgen van jacobskruiskruidvergiftiging. Ook in België zijn reeds verschillende paarden gestorven door het eten van deze giftige plant.

Het kruid moet dringend bestreden worden om ernstige gevolgen te vermijden. Helaas gebeurt er op het terrein weinig of niets. Het probleem wordt grondig onderschat. Iedereen die weiden, bermen,... in beheer heeft wordt dan ook opgeroepen om jacobskruiskruid te bestrijden. Enkel indien iedereen een steentje bijdraagt kan de plant teruggedrongen worden. Voeder bovendien nooit hooi dat afkomstig is uit weiden waarop jacobskruiskruid staat en let op als u kruidmengsels met wilde bloemen gebruikt. Deze bevatten soms jacobskruiskruid, wat eigenlijk totaal onverantwoord is.

Paardenliefhebbers zijn ook natuurliefhebbers, maar de gezondheid - en in dit geval zelfs het leven - van paarden, zou wel moeten voorgaan op maatregelen ter bescherming van de natuur. Vandaar wordt opgeroepen om de nodige voorzorgen te nemen om de verspreiding van het jacobskruiskruid langs bermen en natuurgebieden tegen te gaan. Indien iedereen voor zijn eigen stoep veegt kan het probleem ingedijkt worden.

Reportage Hippo TV

HippoTV zond enkele jaren geleden een uitgebreide reportage uit rond deze plant. Daarin komen Prof. Gunther Van Loon (UGent) en een paardeneigenaar die dieren verloor aan jacobskruiskruidvergiftiging, aan het woord.

In dit dossier

In dit dossier vindt u meer informatie over het herkennen, voorkomen en bestrijden van jacobskruiskruid. Daarnaast bevat het ook een case study van de UGent en een advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

1. Herkennen van jacobskruiskruid

Jacobskruiskruid (*Senecio jacobaea*) is een giftige wilde plant met gele bloempjes. Hoewel het natuurlijk voorkomt in onze regio, lijkt jacobskruiskruid de laatste jaren aan een opmars bezig: De plant groeit regelmatig in wegbermen, natuurgebieden, perceelsranden en extensief beheerde weilanden. Het is een pioniersplant die zich snel verspreidt naar verstoorde gronden en open plekken in het gras of de berm.

Hieronder vindt u verschillende foto's van jacobskruiskruid en de zebrarups en de jacobsvlinder die vaak op deze plant voorkomen. Daarnaast werden hier ook afbeeldingen geplaatst van enkele planten die vaak met jacobskruiskruid verward worden: Sint-Janskruid, boerenwormkruid, klein streepzaad, kamille en havikskruid.

Jacobskruiskruid

Bladrozet

Bloem

Groep en enkele plant

Rups en vlinder

Sint-Janskruid

Boerenwormkruid

Klein streepzaad

Havikskruid

2. Gevaren van jacobskruiskruid

Jacobskruiskruid vormt een ernstig gezondheidsrisico voor paarden. Voor de meeste zoogdieren is deze plant in meer of mindere mate giftig. Enkel geiten en schapen lijken de giftige stoffen (gedeeltelijk) te kunnen verteren. Paarden, pony's en ezels zijn zeer gevoelig voor de giftige bestanddelen van jacobskruiskruid wat bij herhaaldelijke inname zelfs tot de dood kan lijden.

Alle delen van de plant bevatten giftstoffen maar de hoogste concentratie wordt in de bloemen gevonden.

Een langdurige opname van, zelfs een geringe, dagelijkse hoeveelheid jacobskruiskruid kan de lever van paardachtigen ernstig aantasten, met ziekte en mogelijk sterfte als gevolg. Bij paarden met leverinsufficiëntie of -cirrose wordt steeds eerst aan jacobskruiskruidvergiftiging gedacht als mogelijke oorzaak. Er bestaat geen specifieke therapie en wegens de slechte genezingskansen zijn vooral preventieve maatregelen aangewezen.

Onder normale omstandigheden zullen de paarden het vies smakende (bittere) plantje vermijden. Indien er voldoende gras beschikbaar is, raken ze het jacobskruiskruid dus meestal niet aan. Als de plant verdroogt (in tijden van droogte of na het maaien), verdwijnt echter de bitterheid en wordt het wel gegeten. Bij verdroging verliest jacobskruiskruid daarenboven niets aan giftigheid en worden de giftige bestanddelen dus nog steeds door de dieren opgenomen.

Met jacobskruiskruid in hooiweiden is dus voorzichtigheid geboden. In hooi of voordroog blijft de plant giftig en wordt deze niet herkend door de paarden. Het is bijgevolg erg belangrijk om de plant uit hooi of kuilvoer te weren. Bij het eten van deze ruwvoerders hebben de paarden veel minder de kans om hun voedsel te selecteren zodat het risico op intoxicaties dan nog aanzienlijk hoger ligt dan bij gewone weidegang.

Indien u twijfelt over de aanwezigheid van giftige stoffen in uw hooi of voordroog, doet u er goed aan uw ruwvoer te laten onderzoeken. Wenst u hier meer informatie over, dan kan u onderstaande folder doornemen:

Folder omtrent onderzoek van ruwvoeder op giftige planten: [Lees online](#) of [Download](#)

3. Voorkomen en bestrijden van jacobskruiskruid

Handmatig verwijderen, regelmatig maaien, natuurlijke vijanden

U kan jacobskruiskruid bestrijden door de plant handmatig te verwijderen (met wortels) of herhaaldelijk te maaien (voor de zaadzetting). U treedt daarnaast best preventief op door de weide regelmatig te maaien en te bemesten zodat er een grastapijt met goed gesloten zoden ontstaat waarin jacobskruiskruid geen kans tot kieming krijgt. Ook de natuurlijke vijanden van de plant, waaronder de rupsen van de mooie jacobsvlinder, worden op sommige plaatsen gebruikt om de plant te bestrijden.

Jacobskruiskruid komt regelmatig voor op wegbermen, in natuurgebieden, ...en verspreidt zich via daar verder. Chemische bestrijding is hier in principe niet toegelaten. Plaatselijk regelmatig kort maaien en bloei vermijden helpt verspreiding in aanpalende graas- en hooiweiden te voorkomen.

Scheikundige bestrijding van jacobskruiskruid

Herbiciden zijn ook effectief/behulpzaam in de bestrijding, vooral in het vroege stadium (rosette stadium). Door de planten eerst te scheikundig te behandelen voordat u ze maait, bestrijdt u de onkruiden tot in de wortel, waardoor er achteraf bijna geen nieuwe planten meer boven komen. Indien u uitsluitend zou maaien, sterft de plant immers niet af maar groeit deze gewoon opnieuw uit.

Let op: na bestrijding, blijft het dode onkruid nog altijd giftig. Vooral eer je de paarden of andere dieren opnieuw in de weide laat, moet u dus zeker zijn dat al de planten volledig vergaan zijn of maait u een week na het bestrijden alle dode jacobskruiskruidplanten af alvorens ze te verbranden.

Bloeiende planten zijn veel moeilijker te bestrijden met onkruidbestrijdingsmiddelen dan actief groeiende onkruiden. Daarom wordt steeds geadviseerd om planten in bloei eerst te maaien en te vernietigen. Als ze dan achteraf opnieuw in groei komen (ongeveer 10 cm groot), kan u wel met succes een bestrijdingsmiddel gebruiken.

Voor advies over de te gebruiken onkruidbestrijdingsmiddelen kan u terecht bij de leveranciers in uw buurt. Er bestaan middelen met een zeer goede werking op jacobskruiskruid.

Let op: Respecteer stipt de gebruiksaanwijzingen. Eén bepaald product met de actieve stof Aminopyralid, mag enkel toegepast worden op permanente graasweiden – niet bestemd om gemaaid te worden – die niet aansluiten op de stallen. De actieve stof Aminopyralid kan gedurende enkele maanden een residu nalaten in gras en onkruiden. Het residu is echter volledig onschadelijk voor paarden of andere dieren die grazen van weides behandeld met dit product. Belangrijk is wel dat de wachtermijn na de behandeling gerespecteerd wordt vooral eer de dieren opnieuw in de weides te laten. Aangezien Aminopyralid niet wordt afgebroken in een zuurstofarm milieu, bevat de mest van dieren, die gegraasd hebben op een met dit product behandeld weiland, mogelijk nog residu's van de stof. Deze mest kan dan fytotoxiciteit veroorzaken bij gebruik op/vóór de teelt van andere gewassen zoals groenten, aardappelen, sierplanten, Daarom geldt de beperking van het gebruik van dit product op permanente graasweiden – niet bestemd om gemaaid te worden – die niet aansluiten op de stallen. Er bestaat dus geen enkel risico voor de gezondheid van de dieren zelf, indien het middel toegepast wordt conform de gebruiksaanwijzing. Als het gras toch gemaaid wordt om te voederen of indien de weides aansluiten op de stallen, zijn er andere producten aangewezen. Dit geeft een iets zwakker resultaat, maar de uitkomst is nog altijd bevredigend. Ook voor die producten dient de wachtermijn na de behandeling gerespecteerd te worden alvorens de dieren opnieuw in de weide kunnen.

Let op: Respecteer ook steeds de maatregelen van natuurbescherming, o.a. wat betreft het gebruik van scheikundige middelen

4. Bevraging bij maneges en pensionstalhouders

Het Vlaams Paardenloket bevroeg 53 Vlaamse manege- en pensionstalhouders over de problematiek rond jacobskruiskruid. Al deze uitbaters hadden weiland ter beschikking voor de paarden op hun bedrijf. Meer dan de helft van hen was gevestigd in Antwerpen (28,9%) of Oost-Vlaanderen (25%).

De studie bracht aan het licht dat manege- en pensionstalhouders in Vlaanderen de plant wel degelijk kennen. Toch verklaarden drie uitbaters dat ze er nog nooit van gehoord hadden. Gezien het gevaar dat jacobskruiskruid voor paarden kan betekenen, is dit toch wel een probleem.

54% van de uitbaters beschouwt de aanwezigheid van jacobskruiskruid in de streek waar ze gevestigd zijn als een probleem. 18% maakt zich zelfs grote zorgen. Toch vindt 38% van de manege- en pensionstalhouders het jacobskruiskruid in hun streek niet problematisch. In Limburg en Oost-Vlaanderen ziet men de aanwezigheid van jacobskruiskruid in de omgeving problematischer dan in de andere provincies.

Maar liefst 41% van de ondervraagden komt jacobskruiskruid tegen op hun weiden. Gelukkig slaagt 70,4% van hen erin om de plant redelijk tot zeer goed te bestrijden. Voor bijna 16% van de manege- en pensionstaluitbaters is de strijd tegen jacobskruiskruid een moeilijke opdracht. De grootste bekommernissen voor de bevroegden zijn de wegbermen en natuurgebieden waar deze plant welig tiert alsook de algemene opmars van de plant.

5. Case Study omtrent jacobskruiskruid (UGent)

In 2005 publiceerde de UGent een case study in het Vlaams Diergeneeskundig Tijdschrift rond jacobskruiskruidvergiftiging bij paarden. Hierin worden vijf paarden beschreven die stierven aan de gevolgen van een dergelijke vergiftiging.

De case study toont aan dat de gevolgen van een jacobskruiskruidvergiftiging zeer moeilijk te behandelen zijn en het dus absoluut noodzakelijk is om preventieve maatregelen te nemen. Dit betekent dat absoluut vermeden moet worden dat de plant enerzijds in weiden en anderszijds in hooi of voordroog terecht komt.

Case study: Jacobskruiskruidvergiftiging bij paarden | UGent (Engelstalig):

[Lees online](#) of [Download](#)

6. Advies van het INBO rond jacobskruiskruid

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) krijgt regelmatig vragen van verontruste burgers over de gevaren van jacobskruiskruid. Daarnaast werden er ook al parlementaire vragen rond gesteld. Daarom publiceerde het INBO een uitgebreid advies in verband met deze problematiek met toelichtingen rond gevaren, verspreiding en voorlichting. Het volledige advies vindt u hieronder.

Advies: Jacobskruiskruid | INBO: [Lees online](#) of [Download](#)

7. Meer info rond jacobskruiskruid

Indien u meer wenst te weten over jacobskruiskruid, kan u een kijkje nemen op onderstaande links.

Onafhankelijke websites

In Nederland werden twee onafhankelijke websites ontwikkeld rond jacobskruiskruid. Hierop vindt u meer algemene informatie en foto's vinden.

- www.kruiskruid.nl
- www.jakobskruiskruid.com

Heeft u zelf problemen met jacobskruiskruid? [Laat het ons weten](#). Aarzel ook niet om ons te [contacteren](#) voor meer informatie.